

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶ / ۰۸ / ۰۳

یونس نگاه

تفکیک قوا

طالبان شهرک امید سبز را دولتی اعلام کرده‌اند. پیش ازین چندین شهرک دیگر را در کابل و غزنی و ننگرهار و قندهار و شاید ولایات دیگر دولتی اعلام کرده بودند. در قندهار چندی قبل بین طالبان و ساکنان یک محله فقیرنشین نزاع گرم و یخن‌کشک رخ داده بود. طالبان با بلدوزر به جان خانه‌های گلی مردم افتاده بودند تا «زمین‌های امارتی» را پس بگیرند.

طالبان تعصبات مذهبی و قومی دارند. ولی مشکل اصلی آنان کلان‌تر ازین تبعیضات است. طالبان کشور را بر اساس شریعت و دستور امیر می‌خواهند اداره کنند. در این نوع اداره آدم‌ها اتباعند که باید مطابق فرامین امیر و قواعد کتاب‌هایی که آنان سرمشق کار خود دارند، «اصلاح» و سرکوب و تغییر داده شوند، جابه‌جا و تقسیم و زندانی و کشته شوند.

نقد هر ستم طالبان مهم است. ولی راه حل نقد مورد به مورد و واویلائی جدا جدا نیست. باید امارت منتفی گردد. لازم است تا نظامی داشته باشیم که در آن گفتگوی متقابل معتبر باشد. مدعی و متهم هر دو صدا داشته باشند. دعوا همیشه دو طرف داشته باشد و طرف ثالثی هم وجود داشته باشد تا قضاوت کند. مصادره شهرک‌ها و دارایی‌های «مشکوک» باید از مسیر قانونی پی‌گیری شود، اسناد به‌طور شفاف بررسی گردد و نتیجه‌اش با مردم در میان گذاشته شود، متضرران فرصت دفاع داشته باشند و فیصله نهایی پشت دروازه‌های بسته انجام نشود.

تقسیم سه‌گانه قوا در کار اداره و مدیریت ملت‌ها بر اساس همین ضرورت طرح‌ریزی شده است. نباید این سه قوا به دست یک شخص یا یک گروه انحصار گردد. نباید محکمه و سارنوالی و دستگاه تقنین یک‌دست باشند و از یکجا فرمان ببرند.

اداره نباید طوری باشد که اگر یک فرد یا چند تن از حاکمان نخواستند مردم مکتب بخوانند، دروازه مکاتب را ببندند بی‌آنکه هیچ نهاد دیگری اعتبار آن فرمان را بسنجد و قانون و نظامی برای سنجش درستی آن فرمان وجود داشته باشد. نباید مملکت در وضعیتی باشد که امیری از ناکجا بیاید و در جایی بنشیند بی‌آنکه مردم حتی یکبار چهره‌اش را دیده باشند، فرمان‌های عجیب و غریب صادر کند. مردم را به دسته‌های ملاها، اشراف و برده تقسیم کند؛ حقوق اقوام و مذاهب را درجه‌بندی کند. به لباس و فرهنگ و مذهب و باورهای مردم انگلک کند؛ به این‌که در خانه باشید یا به کار بروید، چهره خود را در جمع نشان دهید یا بپوشانید، تا چند کیلومتر تنها حق سفر داشته باشید، صدای خود را در کجا بلند بکشید و در کجا پس‌پس کرده گپ بزنید دستور صادر کند.

امارت برای اداره کشور چه که برای اداره یک قریه مناسب نیست. ستون فقرات جمهوریت و نظام دمکراتیک تفکیک قواست. بلی هر جا نام جمهوریت بود حتماً تفکیک کامل قوا وجود ندارد. ولی تفکیک نسبی قوا در جمهوریت‌های ضعیف هم اعمال‌شدنی است.

برای نجات از شر فرامین یک‌جانبه و احکام سلیقه‌ای باید صاحب نظامی شویم که در آن محکمه مستقل باشد، پارلمان وجود داشته باشد، و سارنوالی استقلال عمل داشته باشد. کشور قانون داشته

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

باشد و مردم از طریق نمایندگان خود در تعیین قوانین نقش داشته باشند. هرکس تصور می‌کند امارت قابل تحمل است و تلاش برای ایجاد حکومت ملی و دموکراتیک کارشکنی بی‌موقع است، باید کمر به اطاعت ببندد.

بی‌اطاعت امارت نمی‌شود. قاعده اطاعت این است که عقل خود را به‌کار نیندیم و به حکمت اتکا کنیم. امیر حکیم است و فرامین‌اش با عقل جور نمی‌آید. اگر باور به عقل دارید، به ساختن اداره‌ای کمر ببندید که بنیادش قرارداد اجتماعی (قانون) باشد.

آرشیف: نو یسنده در پورتال افغان جرمن آنلاین